

Stad Waregem

12 september 2004

**GOED TE BEAULIEU
BEVEREN-LEIE**

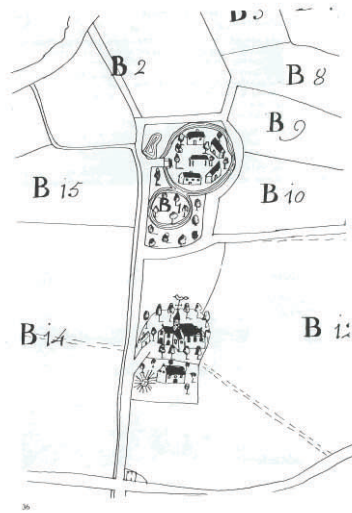
*Open Monumentendag in
Waregem*

Van Nature ... een Monument

12 september 2004

Reeds omstreeks 965 wordt deze hoeve vermeld in een schenkingsakte als “Beverena cum ecclesia”. Het ging om een zeer oude nederzetting met een kapel te midden van haar fonciergronden, die vanaf de 10de eeuw parochiekerk geworden is. De heer van Beaulieu had trouwens het recht de kerk- en armenrekening na te zien.

Het Goed te Beaulieu is niettegenstaande de Frans klinkende naam een eeuwenoude hoeve die tot de Frankische tijd terug klimt. De naam Beaulieu is blijven kleven via een eigenaar die deze naam voerde. Oorspronkelijk was deze hoeve in achtvorm omweld met een opperhof en een neerhof. Ze was de bakermat van het dorp Beveren-Leie. Op haar grondgebied werd immers het eerste kerkje gebouwd toen onze streek aan kerstening toe was. Hieronder volgt de geschiedenis van dit Goed te Beaulieu maar meteen ook van de oude kerk van Beveren, gezien hun geschiedenis deels samenloopt.

De eerste vermelding

De oudste vermelding i.v.m. de gebouwen van het Goed te Beaulieu dateert uit 1396 en staat op naam van Lodewijk van Ghistel als wettelijke voogd van zijn echtgenote Elizabeth van Steenhuuse: ... “Ende es de stede beneden der kerken ter leijenwaart gheheeten van ouden tiden tgoet te Beaulieu en es onder stede, mersch, lant watre, ende weed omtrent der stede ghelegen omme den cant van neghene ende twintigh bunren groet...”

Meteen bezitten we een zeer duidelijke omschrijving van de hoeve, die 42 ha besloeg. Zij vormde toen de kern van de gelijknamige heerlijkheid, die rent haalde op 35 percelen cijnsgrond, en waaraan nog een achterleen verbonden was.

De oude dorpskerk van Beveren

Reeds in de 10de eeuw moet er een houten kerkje gestaan hebben op de landerijen van het Goed. In 1111 bevestigde Balderik, de bisschop van Doornik en Noyon, de St.-Pietersabdij in het bezit van het altaar van Beveren. De eerste stenen kerk, opgetrokken in Doornikse kalksteen, dateert van rond 1164. Alexander III verbood meteen om nog andere kerken op te richten in de parochie zonder toestemming van de abt van de St.-Pietersabdij. Dit eerste stenen gebouw was een bescheiden eenbeukig, torenloos kerkje met een eenvoudig koor. In de loop van de 14de eeuw onderging de kerk een eerste vergroting door de bouw van een vierkante toren met achtzijdige bovenbouw en een aanpalend koor. Tijdens de 17de eeuw, werd de kerk opnieuw vergroot door de bouw van een noordbeuk. Van 1780 tot 1784 werd dan een nieuwe kerk gebouwd, op last van de St.-Pietersabdij van Gent. De afwerking van het interieur, zo bleek uit de kerkrekeningen, bleef duren tot 1790.

De eigenaars van het Goed te Beaulieu

De heerlijkheid St.-Pieters met als hoofdplaats het Munkenhof in Desselgem, bezat zelf een groot aantal onderlenen of achterlenen. Dit was onder andere het geval met het Goed te Beaulieu. Het leenheerschap Beaulieu was de Beverse dorpsheerlijkheid. De heer van Beaulieu was ook heer van Beveren, want de kerk van de parochie stond binnen de grenzen van de heerlijkheid.

Beaulieu was binnen de St.-Pietersheerlijkheid vrij belangrijk. Het had een eigen baljuw, een prater (soort veldwachter) en een volle schepenbank van 7 schepenen. De schepenbank van Beaulieu had echter enkel lage rechtspraak. Voor ernstige misdrijven moest men voor de schepenbank van het Munkenhof in Desselgem verschijnen.

Over de eigenaars van de hoeve is vrij veel bekend, in die mate zelfs dat het mogelijk was om een quasi volledige lijst van dorpsheren samen te stellen.

De eerste die we als heer van Beaulieu aantreffen, is Boudewijn van Beveren, ridder en leenman van de Gentse St.-Pietersabdij. Hij stierf tussen 1260 en 1264. Hij liet Beaulieu achter aan zijn dochter Agnes, die huwde met ridder Jan van Avelgem. Uit dit huwelijk sproot Jan van Beaulieu, die de hoeve wellicht van zijn moeder erfde en er zijn naam aan gaf.

Daarna is de opvolging van de heren van Beveren opnieuw te volgen rond 1382. In dat jaar stierf Oste III van Steenhuuse tijdens de slag van West-Rozebeke. Zijn dochter Elisabeth erfde Beaulieu en was getrouwd met Ridder Lodewijk van Gistel.

De grafsteen in de huidige kerk van Beveren maakt melding van Gerard van Gistel, heer van Beveren en Oeselgem. Hij erfde de heerlijkheid, maar hoe zijn band was met voornoemde van Gistels is niet duidelijk.

Met Lodewijk van Brugge, heer van Gruuthuuse, kwam de Beverse dorpsheerlijkheid in het bezit van een van de aanzienlijkste adellijke families in Vlaanderen. Zijn oudste zoon, Jan V van Brugge, erfde in 1492 alle Gruuthuusebezittingen en titels. Het goed en de heerlijkheid Beaulieu bleef in bezit van deze familie tot omstreeks 1594. Toen zag Katarina van Brugge, vrouwe van Gruuthuuse, zich genoodzaakt haar bezittingen publiek te verkopen om schulden in te lossen. Ook Beaulieu was erbij: het werd verkocht aan Maximilien d'Oignies, graaf van Beau-repaire.

Deze laatste had het goed niet lang in zijn bezit, want in 1609 vinden we een kleindochter van Katarina van Brugge als eigenares. Ook dit duurde niet lang. Amper 7 jaar later werd het verkocht aan de zoon van de vroegere pachter, Michiel Neerijnc, die niet in adellijke kringen thuishoorde. Hij was heer van Beveren van 1618 tot 1656 en hoorde tot een familie van grootgrondbezitters. In 1656 verkocht hij het goed aan de adellijke familie Goubau, die het Goed behield tot in het begin van de 18de eeuw.

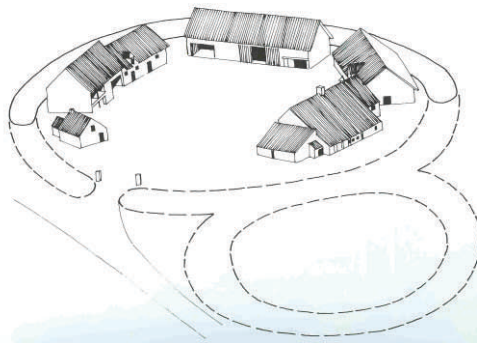

De laatste dorpsheer, Petrus-Philippus Brouckhoven, getrouwd met een dochter Goubau, verkocht het in 1804 aan Fanciscus Basijn, stoker-brouwer in Harelbeke.

Op 25 april 1863 kocht Josef Danneel het Goed. Bij zijn dood ging het over op zijn dochter Angeline, die getrouwd was met Emile Goethals. Het is sindsdien steeds in handen gebleven van hun afstammelingen.

De hoevegebouwen

Van Beaulieu, vroeger Beverens belangrijkste hofstede, zijn enkele zeer gedetailleerde tekeningen bewaard gebleven in een landboek van 1768 en in een kaartboek van de St.-Pietersheerlijkheid, opgemaakt in 1778 door Jozef de Coster. Beide tonen een cirkelvormige omwalde hoeve waarbinnen een vijftal gebouwen staan. Ten noorden ervan bevond zich een tweede, kleinere omwalling, die nu volkomen verdwenen is. De kaart van graaf Ferraris, opgemaakt in 1771-1778, geeft dit eveneens weer onder de naam “Cense de Beaulieu”.

De verschillende gebouwen staan cirkelvormig rond de binnenplaats opgesteld. Het voornaamste gebouw is ongetwijfeld het mooie 18de eeuwse woonhuis. Het vervangt een vroeger woonhuis, dat oorspronkelijk op de noordkant van het erf stond.

Het woonhuis toont een mooie gevelindelig met typische opkamer. De zijgevel is extra versterkt met twee zware steunberen en vlechtingen, die de topgevel beter beschermen tegen verwerking.

De 18de eeuwse woning werd tijdens de 19de eeuw op de zuidoost- en de zuidwestzijde uitgelengd. Er staat ook een dakruitertje op het woonhuis. In de 19de eeuw werd het oude, noordelijke woonhuis, als stalling gebruikt. Het werd rond 1896 afgebroken en vervangen door een nieuwe paarde- en varkensstal met een merkwaardig wagenhuis dat op de voorzijde opengelaten is en waarvan de bovenzijde als ruime hooizolder dienst doet. In de opbouw van dit wagenhuis werd er zeer veel hout uit het oude woonhuis opnieuw gebruikt.

ARTHUR
KERKHOVE
B V B
1896

Timmerman Arthur Kerkhove heeft er zijn naam en het jaartal 1896 in een van de moerbalken gekerfd.

Het bouwvallig bakhuis is 18de eeuws. De oorspronkelijke poort is verdwenen en vervangen door een minder sierlijk ijzeren hekken tussen twee ronde betonpijlers.

Begin deze eeuw waren er nog muurresten zichtbaar van een verdwenen poort met afdak.

Ook de omwalling is thans grotendeels verdwenen. Ze bestond uit twee cirkelvormige watergrachten, die samen een 8-vormig geheel uitmaakten. De kleinste omwalling, met middenin een kunstmatig opgeworpen heuvel, moet in een zeer vroeg stadium bebouwd zijn met een eenvoudig torenvormig kasteel. Een legende verhaalt immers dat een graaf en een gravin omkwamen toen hun kasteel, dat op die plaats stond, in de Leie wegzonk. Een tweede legende heeft het eveneens over een verzonken kasteel op de Beaulieuhoeve. Een pastoor zou opgravingen gedaan hebben, op zoek naar bevestiging van de overlevering, maar vond niets.

Binnen de grootste omwalling, met een diameter van 80m, waren de eigenlijke bedrijfsgebouwen opgericht. Een duidelijk voorbeeld van een mote en een neerhof.

In de vorige eeuw was de hoeve met haar talrijke weiden langs de Leie zeer belangrijk voor de plaatselijke vlasverwerking. Vandaag wordt op het Goed te Beaulieu aan een gemengde vorm van landbouw en vee-teelt gedaan.

Bronnen:

Despriet Ph., 20 zuidwestvlaamse hoeven, Kortrijk, 1978.

Despriet Ph., De oude kerk van Beveren-Leie, in: 8ste jaarboek van de Geschied- en Heemkundige Kring "De Gaverstreke", 1980, Waregem.

Folder: Beveren-Leie, uitgegeven door het stadsbestuur van Waregem, s.d., Waregem.

Stad Waregem

12 september 2004

*Open Monumentendag in
Waregem*

Van Nature ... een Monument

**GOED TE BEAULIEU
IN
BEVEREN-LEIE**